

DIETA ŁATWOSTRAWNA NISKOBIĄŁKOWA

ZASTOSOWANIE DIETY:

- niewydolność wątroby
- marskość wątroby
- przewlekła niewydolność nerek w fazie niewyrównanej oraz mocznica
- ostra niewydolność nerek w okresie skąpomoczu lub bezmoczu

ZASADA DIETY:

Celem diety jest obniżenie poziomu toksycznych produktów katabolizmu białka, oszczędzanie narządów odpowiedzialnych za ich wydalanie oraz niedopuszczenie do ujemnego bilansu azotu w żadnej z faz chorobowych z ograniczeniem fosforu do 1000mg na dobę oraz potasu do 2000mg/dobę.

- ilość białka musi być ustalana indywidualnie (powinna być ograniczana w stopniu zależnym od tolerancji tego składnika przez organizm chorego, należy uwzględnić zmiany w trakcie trwania choroby);
- podstawą diety jest kontrola zawartości białka, sodu, fosforu oraz potasu – dopuszczalna ilość tych składników jest uzależniona od stopnia upośledzenia czynności nerek;
- białko dostarczane z dietą musi być pełnowartościowe (pochodzenia zwierzęcego) i powinno stanowić 75 % ogólnej ilości białka spożywanego w ciągu dnia;
- u pacjentów z niewydolnością wątroby wskazane jest zwiększenie ilości aminokwasów rozgałęzionych (BCAA) i zmniejszenie aminokwasów aromatycznych (AAA) oraz metioniny;
- wartość energetyczna i odżywcza diety dostosowywana jest do masy ciała i stanu fizjologicznego pacjenta, w oparciu o aktualne normy żywienia dla populacji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wytyczne towarzystw naukowych w zakresie żywienia, ewentualnie: 25–35 kcal/kg należnej masy ciała w zależności od wieku i aktywności fizycznej;
- dieta powinna być prawidłowo zbilansowana i urozmaicona pod kątem udziału grup produktów spożywczych: produktów zbożowych, mlecznych, warzyw i owoców, ziemniaków, produktów mięsnych i ryb oraz tłuszczów;
- produkty będące źródłem białka powinny być spożywane równocześnie z produktami bogatymi w węglowodany, aby organizm mógł wykorzystać białko do syntezy tkankowej, a nie jako materiał energetyczny;
- u pacjentów na diecie niskobiałkowej należy kontrolować ilość spożywanych płynów;
- należy zmniejszyć podaż warzyw i owoców ze względu na zawartość w nich dużej ilości potasu i wody;
- w przypadku hiperkaliemii można stosować metodę podwójnego gotowania ziemniaków i warzyw;
- temperatura dostarczanych posiłków gorących powinna wynosić minimum 60°C, natomiast z uwagi na specyfikę diety pacjent może spożywać posiłek przestudzony, o temperaturze zbliżonej do temperatury ciała człowieka;
- posiłki powinny być podawane 4–5 razy dziennie zgodnie z zaleceniami lekarza lub dietetyka;
- należy eliminować pojadanie między posiłkami;

- dieta powinna być różnorodna i urozmaicona pod względem kolorystyki, konsystencji i strawności potraw oraz obróbki termicznej;
  - ilość spożywanego mleka i przetworów mlecznych powinna być uzależniona od stężenia białka, fosforu i wapnia w surowicy krwi;
  - każdego dnia należy podawać co najmniej 1 porcję z grupy mięso lub jaja;
  - ryby lub przetwory rybne (głównie z ryb morskich) należy uwzględnić co najmniej 3 razy w jadłospisie dekadowym;
  - tłuszcze zwierzęce (np. smalec) powinny być ograniczone na rzecz tłuszczu roślinnego, z wyjątkiem tłuszczu palmowego i kokosowego;
  - przynajmniej 1 posiłek w ciągu dnia powinien zawierać produkty bogate w kwasy tłuszczowe nienasycone;
  - należy eliminować sól i cukry dodane (tj. monocukry i dwucukry dodawane do żywności).
-
- Dieta ubogo fosforanowa powinna zawierać 800-1000 mg/ dobę.
  - Dieta uboga w fosfor powinna być jak najbardziej naturalna o niskim stopniu przetworzenia. Należy unikać kupowania produktów z długim składem, z długą datą przydatności do spożycia oraz produktów gotowych.
  - Dieta ubogo potasowa powinna dostarczać ok. 1500–2000 mg potasu na dobę (w zależności od zaleceń lekarza i wyników badań).
  - Dieta powinna opierać się na produktach naturalnych o niskiej zawartości potasu, odpowiednio przygotowanych (np. przez gotowanie w dużej ilości wody i jej wylewanie).

BŁONNIK W DIECIE MOŻNA ZREDUKOWAĆ LUB UCZYNIĆ GO MNIEJ DRAŻNIĄCYM POPRZEZ:

- dobór młodych delikatnych warzyw i dobrze dojrzałych owoców
- usunięcie pestek i skórki z owoców i warzyw
- oddzielenie części warzywa zawierającego znaczne ilości włókna strukturalnego, np. ze szparagów, kalarepy itp.
- gotowanie lub sparzenie, które zmiękcza błonnik
- przecieranie przez sito lub ścieranie na tarce

SPOSOBY PRZYGOTOWYWANIA POTRAW:

- Gotowanie w wodzie i na parze.
- Duszenie bez tłuszczu.
- Pieczenie w rękawie, folii aluminiowej, pergaminie lub w naczyniu żaroodpornym.

PRODUKTY I POTRAWY ZALECANE, ZALECANE W OGRANICZONEJ ILOŚCI I NIEWSKAZANE

Grupy środków spożywczych	Produkty rekomendowane	Produkty przeciwwskazane
Produkty zbożowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pieczywo jasne i czerstwe, mąka pszenna jasna, <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kasza manna, kukurydziana, jęczmienna, ryż, delikatne makarony, Pieczywo niskobiałkowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wszystkie mąki pełnoziarniste; ➤ pieczywo z dodatkiem cukru, słodów, syropów, miodu, karmelu; ➤ pieczywo pełnoziarniste; ➤ pieczywo cukiernicze i półcukiernicze; ➤ produkty mączne smażone w dużej ilości tłuszczu, np.: pączki, faworki, racuchy; ➤ kasze gruboziarniste, np.: gryczana, pęczak; ➤ płatki kukurydziane i inne słodzone płatki śniadaniowe, np.: cynamonowe, czekoladowe, miodowe; <ul style="list-style-type: none"> ➤ makarony grube i pełnoziarniste; ➤ ryż brązowy, ryż czerwony; <ul style="list-style-type: none"> ➤ dania mączne; otręby, np.: owsiane, pszenne, żytnie, orkiszowe.
Warzywa i przetwory warzywne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gotowane: marchew, pietruszka, seler, buraki, szpinak, kabaczek, dynia, Na surowo: zielona sałata, pomidor bez skórki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wszystkie odmiany kapusty Ogórki, rzodkiewka, rzepa, papryka, szczaw, potrawy z warzyw zaprawiane zasmażkami, smażone, grzyby, fasolka szparagowa, groszek zielony jako dodatek do zup (najlepiej przecierane)
Ziemniaki, Bataty	Gotowane, w postaci puree	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Frytki, wszelkiego rodzaju ziemniaki smażone, placki ziemniaczane i pyzy, chipsy.
Owoce i przetwory owocowe	Dojrzałe bez skórki i pestek, gotowane i ewentualnie przecierane: jabłka, truskawki, morele, rozcieńczone gotowane soki z owoców jagodowych lub cytrusowych, banany	Wszystkie owoce surowe, suszone, gruszki, śliwki, czereśnie, agrest,
Nasiona roślin strączkowych	-	Wszystkie są nie wskazane

Grupy środków spożywczych	Produkty rekomendowane	Produkty przeciwwskazane
Orzechy, nasiona, pestki	Kleiki, krupniki z dozwolonych kasz, zupy mleczne, zupy na słabych wywarach warzywnych, zupy ziemniaczane, jarzynowe, grysikowe.	➤ Rosoły, zupy na wywarach z kości lub mięsa, cebulowa, kapuśniak, grochowa, fasolowa, grzybowa, zaprawiane zasmażką lub kwaśną śmietaną
Mięso i przetwory mięsne	W ograniczonych ilościach Chude mięsa i drób: cielęcina, wołowina, królik, indyk, kurczak, Gotowane, duszone bez uprzedniego obsmażania, pieczone w folii lub pergaminie, potrawki, pulpety, budynie	Tłuste gatunki mięsa i drobiu: wieprzowina, gęsi, kaczki, dziczyzna, wędliny i wyroby wędliniarskie, mięsa wędzone i peklowane konserwy, Smażone, duszone i pieczone w tradycyjny sposób
Ryby i przetwory rybne	W ograniczonych ilościach: chude ryby: dorsz, leszcz, sola, szczupak, szynka chuda i polędwica	tłuste ryby: łosoś, śledź, halibut,
Jaja i potrawy z jaj	W ograniczonej ilości gotowane na twardo lub na miękko	sadzone, jajecznica
Mleko i produkty mleczne	➤ W ograniczonej ilości! ➤ Mleko słodkie 1,5%, ser biały chudy świeży, kefir, jogurt naturalny maślanka, serwatka	Sery podpuszczkowe, topione, pleśniowe
Tłuszcze	➤ Świeże masło, oliwa z oliwek	➤ śmietana kwaśna, ➤ smalec, ➤ słonina, ➤ boczek, ➤ tój barani i wołowy, margaryny twarde,
Desery (w ograniczonych ilościach)	➤ Kompoty z dozwolonych owoców, ➤ galaretki, ➤ kisiele, ➤ budynie, ➤ musy, ➤ ciasta czerstwe, ➤ drożdżowe, ➤ biszkopty.	➤ Desery z orzechami, czekoladą, alkoholem, ➤ wszystkie ciasta kruche, ➤ keksy, ➤ pączki, ➤ faworki, ciastka z kremem.

Grupy środków spożywczych	Produkty rekomendowane	Produkty przeciwwskazane
Napoje	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Słaba herbata, ➤ bawarka, ➤ kawa zbożowa z mlekiem, ➤ mleko, ➤ soki, woda mineralna niegazowana	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mocna herbata, ➤ kawa naturalna, ➤ napoje alkoholowe, ➤ napoje gazowane, ➤ czekolada
Przyprawy	łagodne: koperek, kminek, majeranek, sok z cytryny, wanilia, sól, kurkuma	Oceł, pieprz, musztarda, papryka, maggi, kostki bulionowe, chrzan

Sporządziła: Klaudia Nowakowska – Dietetyk Szpitalny